

Regionų komiteto nuomonė. Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinė iniciatyva „Tausiai išteklius naudojanti Europa“

(2012/C 9/08)

REGIONŲ KOMITETAS

- prašo Europos Komisijos sugriežtinti veiksmų plane pateiktą grafiką ir siūlo rodiklius patvirtinti 2012 m.; taip pat prašo tartis su kompetentingomis vietos ir regionų valdžios institucijomis, siekiant užtikrinti, kad rodikliai būtų realistiški ir kad juos būtų įmanoma įgyvendinti turint galvoje pajėgumus ir galimybes;
- ragina Komisiją apsvarstyti klausimą dėl keturių išteklių naudojimo rodiklių paketo priėmimo: poveikis žemei, žaliavų (biologinė įvairovė, biologiniai ir naudingųjų iškasenų ištekliai) naudojimas, poveikis vandens ištekliams ir išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis. Komitetas prašo Komisijos įtraukti rodiklius į nacionalinių ataskaitų dėl strategijos „Europa 2020“ sistemą ir į atitinkamą pavyzdinę iniciatyvą, kad jais remiantis būtų sudaromos nacionalinės reformų programos ir rengiamas biudžetas;
- apgailestauja, kad veiksmų plane neminima galimybė Merų paktą susieti su pastangomis užtikrinti tausų išteklių naudojimą, ir siūlo kartu su Europos Komisija išnagrinėti, kaip konkrečiai Merų paktas galėtų būti taikomas pagrindinėse pavyzdinės iniciatyvos „Tausiai išteklius naudojanti Europa“ taikymo srityse, pavyzdžiui, biologinės įvairovės ir žemės naudojimo, atliekų tvarkymo, vandentvarkos ar oro taršos;
- rekomenduoja imtis konkrečių veiksmų, visų pirma tokių, kuriais būtų siekiama mažai anglies dioksido išskiriančių ir tausiai išteklius vartojančių transporto ir energijos sistemų, propaguoti žaliuosius viešuosius pirkimus, siekti atliekų negaminančios visuomenės (vykdant efektyvią atliekų prevencijos politiką ir atliekas vertinant kaip išteklius žiedinėje ekonomikoje), skatinti žaliavų vertės grandinėje naudoti pakaitalus ir veiksmingiau naudoti išteklius, veiksmingai naudoti, saugoti ir atkurti ekosistemų funkcijas ir sumažinti ten, kur būtina, žemės nepralaidumą vandeniui.

Pranešėjas	Michel LEBRUN (BE/ELP), Belgijos prancūzakalbės bendruomenės parlamento narys
Pamatinis dokumentas	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinė iniciatyva „Tausiai išteklius naudojanti Europa“ COM(2011) 21 galutinis Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui Efektyvaus išteklių naudojimo Europos planas COM(2011) 571 galutinis

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

1. mano, kad perspektyvi aplinkos, kovos su klimato kaita ir energetikos politika turi būti grindžiama atsakingo elgesio principu, kuris, Regionų komiteto nuomone, reiškia, kad žmonės turi atsakingai valdyti ribotus gamtos išteklius ir gamtos turtus ir jų iki galo neišnaudoti. Bendras tokios politikos tikslas – kitai kartai palikti visuomenę, kuri būtų iš esmės išsprendusi didžiąsias šių dienų aplinkos problemas;

2. nerimauja, kad šiuo metu Europos Sąjunga eina pavojingu ir netvari vystymosi, gamybos ir vartojimo keliu, tai pavyzdinėje iniciatyvoje patvirtina ir Komisija, teigdama, kad „naudoti išteklius kaip anksčiau – ne išeitis“;

3. teigiamai vertina pradėtą pavyzdinę iniciatyvą „Tausiai išteklius naudojanti Europa“, kuria siekiama, kad veiksmingas išteklių naudojimas taptų svarbiausiu principu įgyvendinant Europos Sąjungos politiką energetikos ir mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos, transporto, žaliavų ir biržos prekių, tausaus vartojimo ir gamybos, prekių ir paslaugų, atliekų tvarkymo, dirvožemio naudojimo ir ekosistemų funkcijų, žemės ūkio ir žuvininkystės srityse. Šiai iniciatyvai tenka svarbi funkcija – remti įvairių sričių sinergijos sukūrimą ir išsamų pavienių interesų ir tikslų apsvaistymą tuo pat metu užtikrinant bendrą, nuoseklią ir tvarią išteklių naudojimo koncepciją;

4. palankiai vertina pavyzdinės iniciatyvos poveikį ES aplinkosaugos politikai. Vis dėlto ES aplinkosaugos politika apskritai ir ypač šiuo metu vykdoma racionalaus išteklių naudojimo politika (kaip tausaus gamtos išteklių naudojimo temine strategija) stengiamasi sumažinti neigiamus ekonominio vystymosi ir gamtos išteklių eksploatavimo padarinius aplinkai. Šia pavyzdinėje iniciatyva siekiama išspręsti dar ir neveiksmingo gamtos išteklių naudojimo žalingo poveikio ekonominiam vystymuisi problemą. Pavyzdinė iniciatyva skatina būtiną glaudesnę aplinkosaugos politikos susiejimą su ES ekonomine ir gaminių politika;

5. džiaugiasi, kad pavyzdinėje iniciatyvoje plačiai kalbama apie su visais gamtos ištekliais susijusias ES problemas, kurios apima ne tik tradicinius energijos išteklius, bet ir biotinės ir nebiotinės kilmės žaliavas, pavyzdžiui, kuras, biomasė, naudingos iškasenos, metalai ir mediena, dirbama žemė ir žuvų ištekliai, dirvožemis, vanduo, oras, tai pat svarstomi su ekosistemų funkcijomis arba su biologinės įvairovės apsauga susiję klausimai;

6. palankiai vertina, kad Europos Komisija paprašė Regionų komiteto pateikti savo poziciją dėl vaidmens, kurį vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų atlikti įgyvendinant šią pavyzdinę iniciatyvą, ypač turint omeny tai, kad jos turi su šia iniciatyva susijusias konkrečias kompetencijas, pavyzdžiui, pastatų ar atliekų tvarkymo srityse. Tai suteiks Komitetui galimybę dar prieš prasidedant sprendimų priėmimo procesui pareikšti savo nuomonę jau pirmaisiais būsimos politikos rengimo etapais;

7. visiškai pritaria Komisijos vertinimui, kad norėdami pasinaudoti tausaus išteklių naudojimo ir mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos privalumais, turime įvykdyti tris pagrindines sąlygas: 1) politinė valia siekti pokyčių, 2) ilgalaikis politikos ir investicijų planavimas ir 3) ilgalaikiai visų piliečių sąmoningumo ir išteklių naudojimo įpročių pokyčiai. Apibrėžiant ir įgyvendinant šiuos principus turi būti laikomasi „daugiapakopio valdymo“ požiūrio. Todėl Regionų komitetas primena, kad vietos ir regionų valdžios institucijos atlieka svarbų vaidmenį rengiant, įgyvendinant ir vertinant politiką⁽¹⁾. Tai jau pripažino Europos Komisija ir Europos Parlamentas;

Strategija „Europa 2020“ ir pavyzdinė iniciatyva „Tausiai išteklius naudojanti Europa“

8. teigiamai vertina Sąjungos šipareigojimą glaudžiai susieti ekonominį vystymąsi, visuomenės gerovę ir atsakingą gamtos išteklių naudojimą;

⁽¹⁾ CdR 25/2009 fin, CdR 73/2011 fin.

9. mano, kad perėjimas prie veiksmingai išteklius naudojančios ekonomikos leis sukurti didesnę gerovę dabartinėms ir būsimoms kartoms. Vienas iš šios gerovės aspektų būtų didelės ekonomikos, prekybos ir inovacijų galimybės. Šis perėjimas leis sustiprinti Sąjungos konkurencingumą, nes visų pirma sumažės žaliavų ir energijos vartojimo kainos ir bus skatinamas užimtumasis ekologiško technologijų srityje;

10. pabrėžia, kad norint užtikrinti geresnę aplinką ir oro kokybę būtina vykdyti plataus užmojo taršos šaltinių mažinimo politiką ir prašo aktyviau vykdyti Europos Sąjungos politiką šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir oro taršos srityje;

11. pabrėžia, kad daugelis vietos ir regionų valdžios institucijų jau priėmė ir sėkmingai įgyvendino veiksmingo išteklių naudojimo skatinimo politiką ir su tuo susijusias praktines priemones. Būtų vertinga Europos lygmeniu susipažinti su šiomis iniciatyvomis ir jas pripažinti, kad visi galėtų pasinaudoti šioje srityje sukauptu patirtimi ir būtų galima skleisti naudingiausias ir pažangiausias iniciatyvas;

12. atkreipia dėmesį, kad Komisijos iniciatyvos dokumente nenurodytos įvairios Europos Sąjungos politinės priemonės ir strategijos, kuriomis jau pradėta spręsti veiksmingo išteklių naudojimo klausimus, pavyzdžiui, tvaraus gamtinių išteklių naudojimo teminė strategija, atliekų prevencijos ir perdirbimo teminė strategija ar tvaraus vartojimo bei gamybos ir tvarios pramonės politikos veiksmų planas. Šios strategijos galėtų tapti pavyzdžiu priimančioms ir įgyvendinamoms kitoms strategijoms, susijusioms su kitais gamtos išteklių valdymo klausimais;

13. atkreipia dėmesį į Europos Sąjungos ir jos valstybių narių atsakomybę skatinti visas iniciatyvas, kuriomis siekiama gerinti išteklių naudojimo efektyvumą pasaulio mastu. Todėl Regionų komitetas remia iniciatyvas, kurias Europos Komisija pasiūlė rengiantis 2012 m. birželio mėnesį įvyksiančiai konferencijai Rio+ 20, ir visų pirma priemones, skirtas sutelkti viešąjį ir privatų finansavimą ir investicijas, taip pat priemones, kurios padės laipsniškai kurti veiksmingesnę daugiašalio pasaulinio valdymo sistemą. Regionų komitetas prašo šios valdymo sistemos struktūroje numatyti visų lygmenų dalyvavimo ir bendradarbiavimo mechanizmus, taip sudarant galimybę konsultuotis su regionais ir miestais ir užtikrinti aktyvų jų dalyvavimą sprendžiant jiems rūpimus klausimus;

14. prisideda prie Europos Komisijos prašymo nedelsiant pradėti įgyvendinti Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos 2009 m. birželio mėn. priimtą Ekologiško ekonomikos augimo deklaraciją;

15. palankiai vertina Europos Sąjungos ir valstybių narių paramą Jungtinių Tautų aplinkos programos (JTAP) tarptautinės grupės darbui tvaraus išteklių valdymo srityje ir jos ekologiško ekonomikos iniciatyvą;

16. apgailestauja, kad JT Tvaraus vystymosi komisijos 19-osios sesijos aukšto lygio posėdyje negalėjo būti patvirtinta dešimčiai metų (2011–2021 m.) numatyta tvaraus vartojimo ir gamybos programų sistema;

Valdymas pagal strategiją „Europa 2020“

17. atkreipia dėmesį į aplinkos ir socialinės politikos tarpusavio sąsajas. Pasigirsta nuomonių, kad jau pasiektas naftos ir dujų, taip pat ir kitų žaliavų gavybos pikas, o tai neišvengiamai paskatins kainų kilimą. Pirmiausiai tai pajus mažiausias pajamas gaunantys žmonės ir regionai, kuriuose vidutinės pajamos yra mažiausios;

18. pabrėžia, kad, atsižvelgiant į pavyzdinės iniciatyvos horizontalų ir kompleksiską pobūdį labai svarbu užtikrinti veiksmingą jos valdymą ir pažangos stebėjimą remiantis strategija „Europa 2020“, Europos semestru ir rengiant metinę augimo apžvalgą, kuri atliekama kiekvienais metais įvertinant valstybių narių pažangą, siekiant, kad Europos Sąjungai pavyktų gerokai tauriau naudoti išteklius;

19. primygtinai pabrėžia, kad būtina tiksliau nurodyti strategijoje „Europa 2020“ numatytų pavyzdinių iniciatyvų biudžeto dydį ⁽²⁾. Kitoje daugiametėje finansinėje programoje turėtų atsišpindėti pavyzdinės iniciatyvos „Tausiai išteklius naudojanti Europa“ plataus užmojo tikslai (užtikrinant, kad ES įsikišimo priemonės bus koordinuojamos pagal bendrą strateginę sistemą), kadangi ši iniciatyva sutampa su kitose srityse įgyvendinama ir ES biudžeto lėšomis finansuojama politika;

20. prašo Komisijos atsižvelgti į valstybių narių išpareigojimus skatinti tausų išteklių naudojimą vertinant nacionalines reformų programas, kurias jos pateikė 2011 m. balandžio mėn.;

21. primena, kad strategijos „Europa 2020“ sėkmė iš esmės priklausys nuo vietos ir regionų lygmeniu priimtų sprendimų. Todėl Regionų komitetas jau yra pareiškęs pritarimą, kad nacionalinėse reformų programose būtų numatyta sudaryti teritorinius strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimo paktus Europos, daugiapakopės nacionalinio, regionų ir vietos lygmens administracijos partnerystės pagrindu ⁽³⁾;

22. todėl pasisakytų už kompleksinį vietos lygmens vystymą, nes nuo to labai priklauso, kaip bus įgyvendinami šios pavyzdinės iniciatyvos tikslai;

23. mano, kad Regionų komiteto dalyvavimas įgyvendinant pavyzdinę iniciatyvą „Tausiai išteklius naudojanti Europa“ ir kompleksinę tausaus išteklių naudojimo politiką yra labai svarbus ir jį leidžia užtikrinti Komiteto sukurta strategijos „Europa 2020“ stebėsenos platforma;

⁽²⁾ CdR 73/2011 fin.

⁽³⁾ CdR 25/2009 fin ir CdR 73/2011 fin.

Europos tausaus išteklių naudojimo planas

24. prašo 2013 m. pabaigoje labiau sugriežtinti veikslių plane pateiktą grafiką, kuriame nustatyti rodiklių ir tikslų tolesnio nustatymo ir priėmimo terminai. Regionų komitetas siūlo šiuos rodiklius patvirtinti 2012 m. Be to, RK prašo dėl terminų tartis su kompetentingomis vietos ir regionų valdžios institucijomis, siekiant užtikrinti, kad šie terminai būtų realistiški ir kad juos būtų įmanoma įgyvendinti turint galvoje pajėgumus ir galimybes;

25. palankiai vertina Europos Komisijos „Tausiai išteklius naudojančios Europos veikslių plane“ pateiktą pasiūlymą nustatyti ribotą skaičių rodiklių siekiant, kad jie būtų aiškūs ir naudingi rengiant politiką. Rodikliai turėtų būti parenkami atsižvelgiant į jų svarbą, pagrįstumą, patikimumą ir pastovumą, be to šie rodikliai turėtų būti kuo plačiau pripažinti;

26. ragina Komisiją apsvarstyti klausimą dėl keturių išteklių naudojimo rodiklių paketo priėmimo: poveikis žemei, žaliavų (biologinė įvairovė, biologiniai ir naudingųjų iškasenų išteklių) naudojimas, poveikis vandens ištekliams ir išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis. Šie rodikliai, kuriuos būtų palyginti nesunku įvertinti, turėtų gana tiksliai parodyti, kaip naudojami išteklių ir koks yra šio naudojimo poveikis. Jie papildytų poveikio aplinkai įvertinimo ir tausaus išteklių vartojimo rodiklius;

27. primygtinai prašo nustatyti bendrą rodiklį, pavyzdžiui, „ekologinį pėdsaką“, kuris galėtų būti naudinga priemonė komunikacijos ir informavimo kampanijose. Tačiau kartu turi būti aišku, kad tokio pobūdžio rodiklių gausa riboja jų panaudojimą rengiant politiką; šalių duomenys ir metodologija turėtų būti suderinta, o tai pasiekti galėtų padėti Komisija;

28. palankiai vertina Europos Komisijos pasiūlymą nustatyti ribotą skaičių tausaus išteklių naudojimo tikslų, kurie turėtų būti plataus užmojo, išreikšti skaičiais, tikslūs ir suderinti. Šių tikslų įgyvendinimas, pavyzdžiui, turėtų padėti užtikrinti, kad pagerės 26 punkte nurodyti keturi rodikliai ir visiškai nedidės vandeniui nepralaidus žemės plotas arba išaugs atliekų prevencijos ir perdirbimo lygis;

29. ragina Europos Komisiją atliekant rodiklių ir tikslų vertinimą iširti politikos, kurią jais vadovaudamasi galėtų vykdyti vietos ir regionų valdžios institucijos, įvykdomumą;

30. primygtinai prašo Komisijos rodiklius įtraukti į savo metinę augimo apžvalgą, kuria 2012 m. bus pradėtas ekonomikos semestras, kad jie savo ruožtu būtų įtraukti į nacionalinių ataskaitų dėl strategijos „Europa 2020“ sistemą ir kad jais remiantis būtų aptariami būdai, kaip suderinti nacionalines reformų programas ir biudžeto planus su strategija „Europa 2020“;

31. mano, kad šie tausaus išteklių vartojimo rodikliai turėtų būti įtraukti į Europos Komisijos ir valstybių narių apteiktų politikos pasiūlymų poveikio įvertinimą. Europos Komisija turėtų parengti gaires ir priemones, kuriomis remiantis valstybės narės, vietos ir regionų valdžios institucijos, įmonės ir kitos struktūros galėtų paprastai ir naudingai taikyti minėtus rodiklius;

32. pažymi, kad atsižvelgiant į užsibrėžtų išteklių išsaugojimo tikslų užmojį ir įvairovę, būtina sutelkti visas Europos, nacionaliniu, vietos ir regionų lygmeniu turimas priemones. Europos ir nacionalinio lygmens priemonės įkūnija glaudesnę aplinkosaugos klausimų susiejimą su ekonomine ir gaminių politika, ir jau įrodyta vienos iš vietos lygmens priemonių, Merų pakto, nauda energetikos srityje;

33. ragina tarptautines, Europos, nacionalines ir vietos bei regionų institucijas šioje srityje pasinaudoti didele Merų pakto pasirašiusių merų (apie 3 000 savivaldybių, virš 100 regionų daugiau kaip 40 šalių) sukaupta patirtimi ir rezultatais;

34. prašo Europos Komisijos ir kitų ES institucijų kartu parengti konkrečius mechanizmus, leidžiančius dalytis Merų pakto šalių sukaupia patirtimi su mūsų partneriais pasaulyje, pavyzdžiui, skatinant ES miestų bei regionų ir mūsų pietinių bei rytinių kaimynių, taip pat besivystančių šalių vietos ir regionų lygmens bendradarbiavimą efektyvaus išteklių naudojimo srityje;

35. apgailestauja, kad veikslių plane neminima galimybė Merų pakto susieti su pastangomis užtikrinti tausų išteklių naudojimą; todėl primygtinai prašo Europos Komisijos Merų pakto taikyti ir šioje srityje;

36. taip pat siūlo kartu su Europos Komisija išnagrinėti, kaip konkrečiai Merų paktas galėtų būti taikomas pagrindinėse pavyzdinės iniciatyvos „Tausiai išteklius naudojanči Europa“ taikymo srityse, pavyzdžiui, biologinės įvairovės ir žemės naudojimo, atliekų tvarkymo, vandentvarkos ar oro taršos (CdR 164/2010 fin);

37. atsižvelgdamas į tai, kad rengiamas Europos vandenų apsaugos veikslių planas, primygtinai prašo, kad 2012 m. Europos Komisija, bendradarbiaudama su Komitetu, į Merų pakto įtrauktų Regionų komiteto nuomonėje CdR 5/2011 fin minimus kompleksinės vandentvarkos tikslus „20-20-20“;

38. ryžtingai pritaria pasiūlymui sukurti „įvairius subjektus suburiančių platformų išteklių naudojimo efektyvumo srityje“, kurioje taip pat „dalyvautų institucijos, įvairių administracinių lygių, įskaitant regionų ir vietos lygių, politiką formuojantys asmenys.“⁽⁴⁾ Viena šios platformos funkcijų galėtų būti apjungti susijusias politikos sritis ir padėti nustatyti tausaus išteklių naudojimo tikslus ir prie jo pereiti trukdančias kliūtis;

(4) 2010 m. gruodžio mėn. Europos Aplinkos Tarybos išvados.

39. pritaria Komisijos pozicijai dėl agentūrų, atsakingų už išteklių naudojimo efektyvumo schemas, tinklų kūrimo ir dėl gerosios patirties mainų. Be to, Regionų komitetas ragina Europos Sąjungą remti nacionalinio, regionų ir vietos lygmens tausaus išteklių naudojimo agentūrų kūrimą ten, kur tokių struktūrų dar nėra. Jau veikiančių agentūrų kompetencijos sritis galėtų būti išplėsta patikint joms spręsti su išteklių naudojimu susijusius klausimus ir informuoti valdžios institucijas, įmones bei piliečius ir jiems patarti, kaip pasinaudoti esamomis priemonėmis ir sprendimais, priimtais tausaus išteklių naudojimo srityje;

Pavyzdinės iniciatyvos „Tausiai išteklius naudojami Europoje“ įgyvendinimo aspektai

40. tvirtina, kad tausiai išteklius naudojančiai Europai reikės ne tik technologinių inovacijų, bet ir inovacijų socialinėje ir ekonomikos sistemoje, t. y. kurti naujus gamybos ir vartojimo modelius, keisti gyvenamosios aplinkos ir siūlyti naujus valdymo modelius ir parengti strateginę mokslinių tyrimų darbotvarkę, kurioje daugiausia dėmesio būtų skirta naujovių diegimui sistemoje;

41. mano, kad tikrai reikia keisti infrastruktūrą, kad pradėtų veikti pažangios tinklų grupės ir mažosios ir vidutinės įmonės ir kooperatyvai galėtų patys gaminti ekologišką energiją ir ja tarpusavyje dalytis regionuose; prašo Europos Komisijos sušaukti specialią vietos ir regionų valdžios institucijų ir atitinkamų suinteresuotųjų subjektų konferenciją ir taip pastūmėti Europos energijos gamybos pertvarkymą;

42. teigia, kad norint pasiekti pavyzdinės iniciatyvos tikslus, reikės imtis įvairių priemonių, pavyzdžiui, peržiūrėti valstybių narių biudžeto ir ekonomikos politiką, taip pat bus reikalingos aplinkai palankios mokesčių reformos, kurių tikslas – skatinti tausiai naudoti išteklius. Be to, taip pat reikės nacionalinių sąskaitų sričių orientuoti į tausų išteklių naudojimą skatinant įtraukti išorės sąnaudas, kad būtų galima nustatyti tinkamas kainas, priversti mokėti teršėjus ir kartu užtikrinti vartotojų apsaugą, palapsniui atsisakyti subsidijų, lemiančių neigiamą poveikį aplinkai;

43. mano, kad mažai anglies dioksido išmetančio ir tausiai išteklius naudojančio transporto sistema yra vienas svarbiausių pavyzdinės iniciatyvos sėkmės garantų. Be to, reikėtų dėti pastangas, kad būtų mažiau sunaudojama variklinėms transporto priemonėms gaminti reikalingos energijos ir žaliavų ir padedama pramonei šioje srityje, kad būtų apskritai iš esmės mažinamas bendras jų naudojimas ir kuriamos transporto sistemos, kurių bendras poveikis ištekliams nuolat mažėtų;

44. teigiamai vertina, kad į pavyzdinę iniciatyvą įtrauktos priemonės, skirtos skatinti Europos vandens politiką, kurios prioritetas – taupyti vandenį ir tausiau jį naudoti. Regionų komitetas šiuo klausimu pateiks rekomendacijas perspektyvinėje nuomonėje „Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo skatinant tvarų vandens išteklių valdymą“⁽⁵⁾;

Mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomika ir tausiai išteklius naudojami energetinė sistema

45. apgailestauja, kad šiuo metu įgyvendinama efektyvaus energijos vartojimo politika neleidžia pasiekti tikslų, kurie yra nustatyti Europos energetikos ir klimato pakete ir turi būti įgyvendinti iki 2020 metų. Efektyvus energijos vartojimas turėtų tapti privalomu tikslu, jo įgyvendinimas būtų svarus indėlis siekiant 2050 m. tikslų, susijusių su išmetamo šiltnamio efekto sukeliančių dujų kiekio mažinimu;

46. ragina Komisiją teisėkūros ir finansinėse iniciatyvose, kuriomis bus partęstas neseniai priimtas 2011 m. Efektyvus energijos vartojimo planas, ir toliau sutelkti dėmesį į statybos, paslaugų ir transporto sektorius⁽⁶⁾;

47. dar kartą tvirtina, kad statybos sektoriui būtinos reguliavimo ir finansinės paskatos, kurios leistų padidinti pastatų renovacijos, kurios tikslas efektyvus energijos naudojimas, mastą;

48. atkreipia dėmesį, kad būtina užtikrinti profesinį mokymą ir pakankamą kvalifikuotų darbuotojų, galinčių dirbti energijos efektyvumo srityje, skaičių visose susijusiose ūkio šakose, taigi, ir statybų sektoriuje. Regionų komitetas siūlo sukurti Europos strategiją, kurios tikslas – informuoti statybos sektoriaus darbuotojus apie energijos efektyvumą ir užtikrinti jų mokymą; pabrėžia šios pavyzdinės iniciatyvos ir su ja susijusių priemonių, skirtų sukurti aukštos kvalifikacijos reikalaujančias ir ilgalaikes darbo vietas įvairiuose ES sektoriuose ir profesinėse srityse, potencialą;

49. prašo Europos Komisijos pasiūlyti konkrečių priemonių pastatų renovacijos srityje ir jas nurodyti būsimoje direktyvoje dėl energijos taupymo, taip pat numatyti pakankamai lėšų daugiamečiame biudžeto plane dėl Europos pastatų remonto ir renovacijos siekiant padidinti jų energijos vartojimo efektyvumą, po 2013 m. Šios priemonės turėtų būti susietos su pastatų, kuriuose suvartojama labai mažai energijos, finansavimo strategija;

50. ragina Europos Komisiją pasiūlyti suderintą europinę energijos efektyvumo apskaičiavimo sistemą, pagrįstą metodu, kurį galėtų taikyti vietos ir regionų valdžios institucijos;

51. teigiamai vertina Europos Komisijos tikslus siekti sklandaus perėjimo prie mažai šiltnamio efekto sukeliančių dujų išmetančių technologijų ekonomikos, kurioje būtų veiksmingai naudojami ištekliai⁽⁷⁾;

52. prašo, kad į šiuos tikslus būtų deramai atsižvelgta daugiamečioje finansinėje programoje ir skirtos papildomos lėšos vietos ir regionų valdžios institucijoms;

53. pripažįsta, kad Europos prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistema yra svarbi priemonė nukreipti investicijas į su ja susijusius sektorius – elektros energijos gamyba, energijai imli pramonė, nuo kitų metų, aviacijos – ir finansiškai kompensuoti investicijas, kuriomis mažinamas anglies pėdsakas ir tikisi, kad ši sistema bus efektyvesnė po 2012 m.;

⁽⁵⁾ CdR 5/2011.

⁽⁶⁾ COM(2011) 109 galutinis.

⁽⁷⁾ COM(2011) 112 galutinis.

54. vis dėlto norėtų, kad Europos prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistema atliktų didesnę vaidmenį skatinant mažo anglies dioksido kiekio technologijas, kadangi šios technologijos padeda siekti geresnių išteklių naudojimo rodiklių ir nedidina pavojaus aplinkai;

55. pritaria Europos Komisijos planams išimti dalį šiuo metu rinkoje esančių apyvartinių taršos leidimų siekiant paskatinti Europos Sąjungos perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos;

56. pritaria, kad į išteklių naudojimo planą būtų įtraukti su dirvožemio naudojimu susiję veiksmai, kuriais sudaromos sąlygos sulaikyti anglies dioksidą dirvožemyje, ir primena, kad dirvožemyje esančių organinių medžiagų didinimas ir kitais aspektais yra naudingas aplinkai ir žemės ūkiui, be to, jos apsaugo dirvožemį ir išlaiko jo derlingumą;

57. apgailestauja, kad būdai, kaip žemės ūkio sektorius gali prisidėti prie klimato kaitos poveikio mažinimo, yra suskirstyti į keletą atskirų kategorijų skirtinguose Jungtinių Tautų ir Kioto protokoluose dėl informacijos perdavimo ir teršalų apskaitos, nors šis sektorius turėtų atlikti esminį vaidmenį siekiant veiksmingai ir tausiai naudoti išteklius;

58. pabrėžia, kad labai svarbu rasti pusiausvyrą sprendžiant biokuro naudojimo mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikoje, biologinės įvairovės išsaugojimo, vandens valdymo, aplinkos apsaugos ir maisto tiekimo pasaulyje klausimus;

59. pabrėžia, kad svarbu papildyti efektyvaus energijos vartojimo politiką socialinėmis priemonėmis, kurios suteiktų galimybę daugiausiai sunkumų turintiems žmonėms ir regionams gauti paslaugas, leidžiančias efektyviai vartoti energiją;

Tausus vartojimas ir tvari gamyba

60. prašo Europos Komisijos užtikrinti tvaraus vartojimo ir gamybos bei tvarios pramonės politikos veiksmų plano veiksmingą įgyvendinimą ir laikytis kuo platesnio požiūrio;

61. prašo Komisijos pritarti „geriausių rezultatų“ (angl. *top runner*) principui gamybos politikoje, taikyti daugiau atgrasančių priemonių, kurios padėtų iš rinkos išstumti nekokybiškiausius produktus, ir skatintumų priemonių, kurios taptų atlygiu už geriausius gaminius ir paspartintų šių gaminių patekimą į rinką;

62. pritaria gamybos ekologinėms inovacijoms, kurios leistų kurti naujus gaminius arba paslaugas tausiai naudojant išteklius ir taptų pagrindine priemone siekiant tausiai naudoti išteklius, taip pat didinti konkurencingumą ir kurti darbo vietas. Mano, kad būsimas ekologinių inovacijų veiksmų planas turėtų padėti inovacijų srityje kurti naujas partnerystes, kuriose dalyvautų vietos ir regionų valdžios institucijos;

63. dar kartą pabrėžia, kad išipareigoja siekti, kad vietos ir regionų valdžios institucijos rengtų žaliuosius viešuosius pirkimus;

64. prašo nustatyti nacionalinėms vyriausybėms ir Europos institucijoms privalomus tikslus žaliųjų viešųjų pirkimų srityje, taip pat įtraukti žaliųjų viešųjų pirkimų klausimą į būsimą viešųjų pirkimų direktyvą siekiant užtikrinti teisinį tikrumą ir plačiai skleisti žaliųjų viešųjų pirkimų praktiką;

65. siekiant tausaus išteklių naudojimo, ragina atidžiai peržiūrėti ekologinio projektavimo direktyvą ir jos įgyvendinimo priemones, taip pat į jos taikymo sritį įtraukti su energetika nesusijusius tačiau didelį poveikį aplinkai darančius gaminius⁽⁸⁾, ir skatina plėtoti metodus, kurie leistų analizuoti prekių ir paslaugų gyvavimo ciklą. Gauti rezultatai turėtų būti lengvai prieinami vietos ir regionų valdžios institucijoms ir padėti joms pasirinkti;

66. prašo priimti priemones, kuriomis būtų kovojama su apgalvotais ir nesąžiningais veiksmais, kuriais trumpinamas prekių ir paslaugų gyvavimo ciklas, numatant galimybes pratęsti prekių naudojimą jas pataisant, o baigus naudoti – perdirbant, taip pat skatina remti minėtų tikslų padedančias siekti ekonomikos ir pramonės iniciatyvas;

67. ragina organizacijas, visų pirma vietos ir regionų valdžios institucijas, kaip rinkos priemone ištekliams valdyti dažniau naudotis Aplinkosaugos vadybos ir audito sistema (EMAS). Regionų komitetas mano, kad sistemoje būtų aktyviau dalyvaujama, jei būtų panaikinti arba sumažinti mokesčiai ir jei valstybės narės nustatytų, koks organizacijų skaičius turi oficialiai šioje sistemoje dalyvauti;

68. primygtinai prašo Europos Komisijos, valstybių narių ir vietos ir regionų valdžios institucijų stiprinti priemones, kuriomis vartotojai ir įmonės informuojami apie jų vartojimo poveikį aplinkai ir socialinius padarinius, pavyzdžiui, ženklিনimas, tausaus vartojimo klausimo įtraukimas į švietimo ir mokymo sistemas, komercinės informacijos apie ekologišką produkto pobūdį kontrolę;

Siekti, kad ES taptų „žiedine ekonomika“

69. ragina nustatyti tikslus kurti „visuomenę be atliekų“. Šios visuomenės kūrimas turėtų būti pagrįstas atliekų prevencija ir tikslu atliekas perdirbti ir jas panaudoti kaip išteklius, taigi kurti žiedinę ekonomiką, kurioje medžiagos panaudojamos pakartotinai;

70. apgailestauja, kad atliekų užkasimas vis dar išlieka dažniausiai pasirenkama atliekų tvarkymo miestuose priemone. Regionų komitetas prašo Europos Komisijos skirti ypatingą dėmesį ES atliekų tvarkymo teisės aktų įgyvendinimui ir taikymui, kadangi tai yra vienas svarbiausių veiksmų siekiant skatinti tausiai naudoti išteklius;

⁽⁸⁾ Direktyvos 2009/125/EB 21 straipsnis.

71. primygtinai prašo Europos institucijų, valstybių narių ir vietos ir regionų valdžios institucijų imtis veiksmingų priemonių sustabdyti atliekų kaupimą reikalavimų neatitinkančiose ES ir už jos ribų esančiose atliekų tvarkymo įmonėse, stiprinti Europos perdirbimo pramonės konkurencingumą visoje vertės grandinėje, skatinti inovacijas tausaus išteklių vartojimo ir perdirbamų gaminių dizaino srityse, kurti ekonomines paskatas arba naujas rinkos priemones, kuriomis būtų skatinamas antrinių žaliavų perdirbimas ir naudojimas, nustatyti tinkamus atliekų nebelaiškymo atliekomis ir perdirbtų medžiagų kokybės kriterijus ir juos taikyti atsižvelgiant į Europos Komisijos šioje srityje vykdomą darbą; taip pat prašo skirti ypatingą dėmesį prekėms, kurių gamybai naudojamos nykstančios žaliavos, visų pirma retieji žemių metalai;

72. ragina valstybes nares ir vietos ir regionų valdžios institucijas priimti plataus užmojo atliekų prevencijos programas, kaip reikalaujama atliekų pagrindų direktyvos 29 straipsnyje, įskaitant atliekų prevencijos veiksmų kiekybines gaires⁽⁹⁾;

73. ragina Europos Komisiją visų pirma skatinti biologinių atliekų prevenciją ir maisto atliekų kiekio mažinimą ir toliau palaikyti iniciatyvą „Europos atliekų prevencijos savaitė“, kuri sėkmingai buvo surengta daugelyje regionų ir miestų;

74. pabrėžia lemiamą vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį plėtojant atliekų perdirbimo ir pakartotinio panaudojimo rinką. Šiuo klausimu, Regionų komitetas dar kartą ragina į Elektros ir elektroninės įrangos atliekų direktyvą įtraukti aiškūs ir tikslūs tikslus dėl elektroninių atliekų panaudojimo ir kartu užtikrinti, kad šiame teisės akte bus aiškiai apibrėžta gamintojo atsakomybė;

75. atkreipia dėmesį į vietos ir regionų valdžios institucijų dideles galimybes skatinti daug platesnio masto perdirbimą, nei dabartiniai ES tikslai. Daug pažangių miestų ir regionų jau dabar pasiekė gerokai didesnių rezultatų, nei minimalūs ES tikslai atliekų perdirbimo srityje ir rado atliekų užkasimui alternatyvių sprendimų, taip pat užsibrėžė tikslą „jokių atliekų sąvartynų ar atliekų deginimo“ (angl. zero waste) ir pasiekti aukštą buitinių atliekų perdirbimo lygį. Regionų komitetas gali tik praginti Europos Sąjungą ir valstybes nares toliau taikyti pažangių miestų ir regionų jau naudojamas atliekų perdirbimo priemones, visų pirma mažiausiai šioje srityje pažengusiuose regionuose;

76. ragina Europos Komisiją paspartinti atliekų pagrindų direktyvoje numatytą privalomų atliekų prevencijos tikslų įgyvendinimo pažangos vertinimą ir sugriežtinti dabartinius kietųjų komunalinių atliekų perdirbimo tikslus. Įgyvendinus pastarąją priemonę būtų galima tikėtis Europoje sukurti 500 000 naujų darbo vietų⁽¹⁰⁾;

Tausus žaliavų (naudingųjų iškasenų, miškų ir biomasės) naudojimas

77. džiaugiasi, kad remiantis pavyzdine iniciatyva „Tausiai išteklius naudojanti Europa“ paskelbtame Europos Komisijos

komunikate „Uždavinių, susijusių su biržos prekių rinkomis ir žaliavomis, sprendimas“⁽¹¹⁾ iškeltas klausimas dėl tausaus išteklių naudojimo;

78. prašo Europos Komisijos ir valstybių narių skatinti didesnę pakaitinių medžiagų ir veiksmingesnę išteklių naudojimą žaliavų vertės grandinėje, kuris susijęs su žaliavų žvalgymu, gavyba, perdirbimu, antriniu perdirbimu, ekologiniu projektavimu, pramonės ekologija ir tausiai išteklius naudojančia gamyba;

79. skatina valstybes nares ir regionus pasinaudoti nuolatine Europos Komisijos parama ir apibrėžti tvaraus ir tausaus naudingųjų iškasenų išteklių naudojimo politiką, parengti žemės naudojimo naudingųjų iškasenų gavybos tikslais planavimo politiką ir nustatyti naudingųjų iškasenų žvalgybos ir gavybos leidimo procesą;

80. teigiamai vertina Komisijos gaires dėl neenergetinių naudingųjų iškasenų gavybos ir „Natura 2000“ reikalavimų⁽¹²⁾ ir ragina ateityje sprendžiant šiuos klausimus taip pat laikytis kompleksinio požiūrio;

81. atkreipia dėmesį į Tarybos raginimą Europos Komisijai pasiūlyti priemonių dėl aprūpinimo žaliavomis miškininkystės ir su ja susijusiuose sektoriuose ir atsinaujinančiųjų išteklių sektoriuose problemų sprendimo;

82. prašo priimti visoje Sąjungoje privalomą sertifikavimo sistemą ir numatyti paskatas naudoti biomasę energijos gamybai ir tvariai valdomų miškų medieną. Regionų komitetas atkreipia dėmesį į vaidmenį, kurį vietos ir regionų valdžios institucijos gali atlikti užtikrinant šį valdymą;

83. pakartoja prašymą peržiūrėti Komisijos pateiktus privalomus minimalius tvarumo kriterijus dėl kietosios ir dujinės biomasės išteklių naudojimo elektros energijos gamybai, šildymui ir vėsinimui⁽¹³⁾;

Biologinė įvairovė, ekosistemų funkcijos ir dirvožemio naudojimas

84. tvirtina, kad siekiant tausaus išteklių naudojimo, labai svarbu veiksmingai naudoti, apsaugoti ir atkurti ekosistemų funkcijas, kurias valstybės narės apibrėžė nustatydamos naują ES 2010 metų biologinės įvairovės srities tikslą ir kurios buvo paskelbtos dokumente „ES biologinės įvairovės strategiją iki 2020 m.“⁽¹⁴⁾;

⁽¹¹⁾ COM(2011) 25 galutinis.

⁽¹²⁾ Europos Komisijos gaires dėl neenergetinių naudingųjų iškasenų gavybos ir „Natura 2000“ reikalavimų: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/nee_i_n2000_guidance.pdf.

⁽¹³⁾ CdR 312/2010 fin.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 244 galutinis.

⁽⁹⁾ CdR 47/2006 fin.

⁽¹⁰⁾ CEE Bankwatch 2011 m., BEE & FoEE 2011 m.

85. džiaugiasi, kad „ES biologinės įvairovės strategija iki 2020 m.“ leido sparčiau įvertinti biologinę įvairovę, įskaitant jos ekonominę vertę, ir ekosistemų funkcijas ir paskatinti struktūrinius fondus valdančias institucijas investuoti į ekonominio vystymosi šaltinį – gamtos turtą, kurį paveldės būsimos kartos, pasiekti, kad bendrąja žemės ūkio politika būtų remiama biologinė įvairovė, nustatyti papildomą ekosistemų atkūrimo tikslą ir skatinti kurti žaliąją infrastruktūrą;

86. apgailestauja, kad nebuvo atsižvelgta į Komiteto ankstesnes rekomendacijas ir nepakankamai pripažintas vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo siekiant sėkmingai įgyvendinti šią strategiją;

87. ragina Europos Sąjungą ir valstybes nares vietos ir regionų lygmeniu pradėti įgyvendinti biologinės įvairovės išsaugojimo, visų pirma ekosistemų ir biologinės įvairovės ekonomikos bandomuosius projektus, kurie padėtų vietos ir regionų valdžios institucijoms taikyti ir įgyvendinti priemones, nustatytas vietos ir regionų lygmens vadovams skirtame tarptautiniame pranešime „Ekosistemų ir biologinės įvairovės ekonomika“⁽¹⁵⁾;

88. pabrėžia, kad nykstančios natūralios ir pusiau natūralios buveinės (pvz., pievų, pelkių, baseinų ir žemapelkių), kurių svarba yra lemiamą kovojant su klimato kaita, ir toliau išlieka vienu didžiausių susirūpinimų keliančių klausimų. Todėl Regionų komitetas ragina Europos Sąjungą, valstybes nares ir vietos ir regionų valdžios institucijas išsipareigoti parengti tinkamas ekosistemų apsaugos ir atkūrimo programas;

89. sunerimęs dėl urbanizacijos ir besiplečiančio transporto tinklo nuolat didėjančio poveikio dirvožemiui, pavyzdžiui, dirvožemio sandarinimas, dėl kurio mažėja vandens prasiskverbimas, didėja potvynių skaičius, erozijos rizika, vyksta buveinių ir gyvūnų populiacijų fragmentacija, dažnėja „karščio salos“ efektas miestuose, dėl kurio savo ruožtu miestai jautriau reaguoja į karčio bangas ir klimato kaitos procesus;

90. skatina valstybes nares dirbti kartu su vietos ir regionų valdžios institucijomis rengiant dirvožemio naudojimo ir

žemėtvarkos integruotus planus, kad jie leistų įgyvendinti tvarias miestų apgyvendinimo sistemas, taip pat numatyti paskatas, kurios skatintų naudoti apleistus žemės plotus ir išsaugoti žalias erdves ir kaimo vietas, sukurti apleistų žemės sklypų duomenų bazę ir, galiausiai, sumažinti ten, kur būtina, žemės nepralaidumą vandeniui;

91. dar kartą tvirtina, kad bendra teminė dirvožemio apsaugos strategija, pagal kurią taip pat numatyta priimti dirvožemio pagrindų direktyvą, turi būti susieta su būsima Europos Sąjungos aplinkos politika;

Tausų išteklių naudojimą skatinanti bendra žemės ūkio politika, bendra žuvininkystės politika ir sanglaudos politika

92. nuogaustauja, kad komercinių žuvų išteklių viršija saugias biologines ribas. Regionų komitetas dar kartą prašo nustatyti didžiausio tausojamąją žvejybą užtikrinančio sužvejotų žuvų kiekio tikslą, kuris būtų įgyvendintas iki 2015 m. ir kuris turi tapti pagrindiniu bendros žuvininkystės politikos principu⁽¹⁶⁾;

93. pritaria Europos Komisijos požiūriui komunikate „Regioninės politikos įnašas į tvarų augimą įgyvendinant strategiją „Europa 2020“⁽¹⁷⁾;

94. ragina visų pirma didinti struktūrinių fondų indėlį į pavyzdinės iniciatyvos įgyvendinimą ir prašo struktūrinius fondus valdančių institucijų daugiau investuoti į mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomiką, ekosistemų funkcijų ir biologinės įvairovės išsaugojimą ir ekologines inovacijas;

95. taip pat pritaria, kad būtų kuo daugiau investuojama į tausų išteklių naudojimą;

96. yra įsitikinęs, kad pažangų, tvarų ir integracinį augimą ES ir už jos ribų galima pasiekti, jei vietos ir regionų valdžios institucijos bus varomoji pokyčių ir socialinio bei ekonominio vystymosi jėga.

2011 m. spalio 11 d., Briuselis

Regionų komiteto
pirmininkė
Mercedes BRESSO

⁽¹⁵⁾ <http://www.teebweb.org>

⁽¹⁶⁾ CdR 218/2009 fin.

⁽¹⁷⁾ COM(2011) 17 galutinis.